

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 17. maja 2022 *

„Predhodno odločanje – Direktiva 93/13/EGS – Nepošteni pogoji v potrošniških pogodbah – Načelo enakovrednosti – Načelo učinkovitosti – Hipotekarna pogodba – Nepoštenost ,pogoja o minimalni obrestni meri‘ iz te pogodbe – Nacionalna pravila o sodnem pritožbenem postopku – Časovna omejitev učinkov ugotovitve ničnosti nepoštenega pogoja – Povračilo – Pristojnost nacionalnega pritožbenega sodišča za nadzor po uradni dolžnosti“

V zadevi C-869/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija) z odločbo z dne 27. novembra 2019, ki je na Sodišče prispela 28. novembra 2019, v postopku

L

proti

Unicaja Banco SA, nekdanji Banco de Caja España de Inversiones, Salamanca y Soria SAU,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, A. Arabadjiev, predsednik senata, K. Jürimäe, predsednica senata, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin (poročevalec) in I. Jarukaitis, predsedniki senatov, M. Ilešič, J.-C. Bonichot, M. Safjan, F. Biltgen, P. G. Xuereb, N. Piçarra, sodniki, L. S. Rossi, sodnica, in A. Kumin, sodnik,

generalni pravobranilec: E. Tanchev,

sodna tajnica: L. Carrasco Marco, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 26. aprila 2021,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za L M. Pérez Peña, abogado,
- za Unicaja Banco SA, nekdanjo Banco de Caja España de Inversiones, Salamanca y Soria SAU, J. M. Rodríguez Cárcamo in A. M. Rodríguez Conde, abogados,

* Jezik postopka: španščina.

- za špansko vlado S. Centeno Huerta in M. J. Ruiz Sánchez, agentki,
- za češko vlado M. Smolek, J. Vlácil in S. Šindelková, agenti,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z G. Rocchitta, avvocato dello Stato,
- za Evropsko komisijo N. Ruiz García, J. Baquero Cruz in C. Valero, agenti,
- za Kraljevino Norveško L.-M. Moen Jünge, M. Nilsen in J. T. Kaasin, agentke,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 15. julija 2021

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 6(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288, in popravek v UL 2019, L 214, str. 25).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med L in Banco de Caja España de Inversiones, Salamanca y Soria SAU, katere pravna naslednica je Unicaja Banco SA (v nadaljevanju skupaj: banka), ker nacionalno pritožbeno sodišče ni po uradni dolžnosti preizkusilo razloga, ki se nanaša na kršitev prava Unije.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V štiriindvajseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno, da „morajo imeti sodišča ali upravni organi držav članic na voljo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v potrošniških pogodbah“.
- 4 Člen 6(1) Direktive 93/13 določa:
„Države članice določijo, da nepošteni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nepoštenih pogojev.“

Špansko pravo

- 5 Člen 1303 Código Civil (civilni zakonik) določa:
„Če je obveznost ugotovljena za nično, mora vsaka pogodbeni stranka vrniti drugi vse, kar je prejela na podlagi take pogodbe, skupaj s plodovi oziroma obrestmi, razen če ni v naslednjih členih določeno drugače.“

- 6 Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (zakon 1/2000 o zakoniku o civilnem postopku) z dne 7. januarja 2000 (BOE št. 7 z dne 8. januarja 2000, str. 575) (v nadaljevanju: LEC) v členu 216 določa:

„Civilna sodišča odločajo o sporih, ki so jim predloženi, na podlagi navedenih dejstev, dokazov in zahtevkov strank, razen če zakon v posameznem primeru ne določa drugače.“

- 7 Člen 218(1) LEC določa:

„Sodba mora biti jasna in natančna ter ustrezati tožbi in drugim zahtevkom strank, ki so bili pravočasno uveljavljani v postopku. Vsebovati mora vse potrebne ugotovitve in odločitve o ugoditvi zahtevkom ali o njihovi zavrnitvi ter razrešitev vseh spornih vprašanj, o katerih se je razpravljalo.

Sodišče odloči v skladu s predpisi, ki se uporabljajo za obravnavano zadevo, čeprav stranki teh nista pravilno navajali ali se nanje sklicevali, pri čemer se ne sme oddaljiti od predmeta tožbe z upoštevanjem pravnih in dejanskih okoliščin, ki se razlikujejo od tistih, ki so jih želele uveljavljati stranke.“

- 8 Člen 465(5) LEC določa:

„Sklep ali sodba, ki je izdan oziroma izdana v pritožbenem postopku, se nanaša izključno na tiste točke in vprašanja, ki so bila postavljena v pritožbi, in po potrebi na točke in vprašanja iz odgovora na pritožbo ali iz nasprotne pritožbe, ki ju ureja člen 461. Odločba ne more biti sprejeta v škodo pritožnika, razen če ni škoda nastala zaradi ugoditve nasprotni pritožbi zoper zadevno odločbo, ki jo je vložila nasprotna stranka v pritožbenem postopku.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 9 Banka je s pogodbo, sklenjeno 22. marca 2006, osebi L odobrila hipotekarni kredit v višini 120.000 EUR za financiranje nakupa enodružinske hiše. Ta kredit je bilo treba odplačati v 360 mesečnih obrokih. Navedeni kredit je bil sklenjen po fiksni obrestni meri 3,35 % za prvo leto, nato pa po spremenljivi obrestni meri za druga leta, pri čemer se je ta obrestna mera izračunala tako, da se je enoletni obrestni meri Euribor dodalo 0,52 %. Ta pogodba je vključevala „pogoj o minimalni obrestni meri“, na podlagi katerega spremenljiva obrestna mera ni smela biti nižja od 3 %.
- 10 Predložitveno sodišče navaja, da je banka „pogoj o minimalni obrestni meri“ uporabila za L leta 2009, ko se je obrestna mera Euribor močno znižala. Oseba L je januarja 2016 zoper to banko pri Juzgado de Primera Instancia de Valladolid (prvostopenjsko sodišče v Valladolidu, Španija) vložila tožbo, da bi dosegla ničnost tega pogoja in vračilo zneskov, ki so bili na njegovi podlagi neupravičeno prejeti. Oseba L je trdila, da je treba ta pogoj, ker ni bila ustrezno obveščena o obstoju navedenega pogoja in o njegovem pomenu za finančni vidik zadevne kreditne pogodbe, zaradi njegove nepreglednosti razglasiti za nepoštenega. Banka je v obrambo ugovarjala, da je bila oseba L o vključitvi tega pogoja v kreditno pogodbo obveščena.
- 11 Juzgado de Primera Instancia de Valladolid (prvostopenjsko sodišče v Valladolidu) je s sodbo z dne 6. junija 2016 tožbi ugodilo in ugotovilo, da „pogoj o minimalni obrestni meri“ ni pošten, ker ni pregleden. Tako je banki naložilo, naj osebi L vrne zneske, ki so bili neupravičeno prejeti na podlagi tega pogoja, skupaj z obrestmi. Vendar je razsodilo, da na podlagi sodbe Tribunal

Supremo (vrhovno sodišče, Španija) št. 241/2013 z dne 9. maja 2013 (v nadaljevanju: sodba z dne 9. maja 2013), s katero so učinki ugotovitve ničnosti takega „pogoja o minimalni obrestni meri“ časovno omejeni, vračilo učinkuje le od 9. maja 2013 naprej. Banki je naložilo tudi plačilo stroškov.

- 12 Banka je 14. julija 2016 zoper to sodbo vložila pritožbo pri Audiencia Provincial de Valladolid (pokrajinsko sodišče v Valladolidu, Španija) v delu, v katerem ji je bilo naloženo plačilo vseh stroškov. Trdila je, da je bilo tožbi osebe L le delno ugodeno zaradi časovne omejitve učinkov ugotovitve ničnosti zadevnega pogoja, zato ji ne bi smelo biti naloženo plačilo vseh stroškov te tožbe.
- 13 Pritožbeno sodišče je s sodbo z dne 13. januarja 2017 tožbi ugodilo in sodbo prvostopenjskega sodišča razveljavilo v delu, v katerem je bilo banki naloženo plačilo stroškov. Predložitveno sodišče pojasnjuje, da pritožbeno sodišče ni spremenilo izreka te sodbe v delu, ki se nanaša na restitucijske učinke ugotovitve ničnosti navedenega pogoja, ker niso bili predmet pritožbe. Dodaja, da se pritožbeno sodišče pri delni razveljavitvi sodbe prvostopenjskega sodišča ni oprlo na sodbo z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi (C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980), s katero je Sodišče razsodilo, da člen 6(1) Direktive 93/13 nasprotuje nacionalni sodni praksi, kakršna je ta, ki izhaja iz sodbe z dne 9. maja 2013, ki restitucijske učinke, povezane s sodno ugotovitvijo nepoštenosti pogoja pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, časovno omejuje le na zneske, ki jih je ta potrošnik neupravičeno plačal po izdaji odločbe, s katero je bila sodno ugotovljena nepoštenost tega pogoja.
- 14 L je zoper sodbo pritožbenega sodišča vložil kasacijsko pritožbo pri Tribunal Supremo (vrhovno sodišče). L v utemeljitev kasacijske pritožbe trdi, da je Audiencia Provincial de Valladolid (pokrajinsko sodišče v Valladolidu) s tem, da ni uporabilo sodbe z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi (C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980), in s tem, da po uradni dolžnosti ni naložilo vračila vseh zneskov, plačanih na podlagi „pogoja o minimalni obrestni meri“, kršilo zlasti člen 1303 civilnega zakonika, ki ureja restitucijske učinke, povezane z ničnostjo obveznosti in ničnostjo pogodb, v povezavi s členom 6(1) Direktive 93/13, ki določa, da nepošteni pogoji za potrošnika niso zavezujoči. Banka je predlagala, naj se kasacijska pritožba zavrne, ker oseba L ni vložila pritožbe zoper sodbo prvostopenjskega sodišča v delu, v katerem so s to sodbo časovno omejeni restitucijski učinki razglasitve ničnosti zadevnega nepoštenega pogoja, zato naj ne bi bila upravičena do vložitve kasacijske pritožbe, ki se nanaša na časovno omejitev teh učinkov.
- 15 Predložitveno sodišče navaja, da so v sporih, ki so potekali pred španskimi sodišči na dan, ko je Sodišče v sodbi z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi (C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980), presodilo, da člen 6(1) Direktive 93/13 nasprotuje sodni praksi Tribunal Supremo (vrhovno sodišče), ki izhaja iz sodbe z dne 9. maja 2013, s katero so bili restitucijski učinki ničnosti „pogojev o minimalni obrestni meri“, vsebovani v pogodbah, sklenjenih med potrošniki in prodajalci ali ponudniki, časovno omejeni, potrošniki v skladu s to nacionalno sodno prakso svoje pravno sredstvo omejili na vračilo neupravičeno plačanih zneskov po 9. maju 2013. Audiencia Provincial de Valladolid (pokrajinsko sodišče v Valladolidu) tako v obravnavanem primeru na podlagi različnih načel španskega civilnega postopka, kot so načela dispozitivnosti, načelo odločanja v mejah zahtevka in načelo prepovedi *reformatio in peius*, ni naložilo popolnega vračila zneskov, prejetih na podlagi pogoja „o minimalni obrestni meri“, ker se oseba L ni pritožila zoper sodbo, izdano na prvi stopnji.

- 16 V zvezi s tem predložitveno sodišče navaja, da načelo, v skladu s katerim nepošteni pogoji za potrošnike niso zavezujoči, določeno v členu 6(1) Direktive 93/13, ni absolutno in torej zanj lahko veljajo omejitve v zvezi z učinkovitim izvajanjem sodne oblasti, kot sta pravnomočnost ali določitev razumnih prekluzivnih rokov za vložitev pravnih sredstev. Pravilo španskega prava, na podlagi katerega pritožbeno sodišče, če nobena od strank ne izpodbija dela izreka sodbe, temu ne sme odvzeti učinka ali spremeniti njegovo vsebino, naj bi bilo tako v nekaterih pogledih podobno načelu pravnomočnosti.
- 17 Vendar to sodišče dvomi, ali so načelo dispozitivnosti, načelo odločanja v mejah zahtevkov in načelo prepovedi *reformatio in peius*, kot so določena v nacionalnem pravu, združljiva s členom 6(1) Direktive 93/13. Natančneje, sprašuje se, ali mora ob upoštevanju sodbe z dne 21. decembra 2016 v zadevi Gutiérrez Naranjo in drugi (C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980), nacionalno sodišče, ki obravnava pritožbo, ki jo je vložila izključno banka in ne potrošnik, ne glede na ta načela odrediti celotno vračilo zneskov, prejetih na podlagi nepoštenega pogoja.
- 18 V teh okoliščinah je Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali člen 6(1) Direktive 93/13/EGS nasprotuje uporabi postopkovnih načel dispozitivnosti, odločanja v mejah zahtevkov in prepovedi *reformatio in peius*, ki sodišču, ki odloča o pritožbi, ki jo je vložila banka proti sodbi, s katero se je časovno omejilo vračilo zneskov, ki jih je potrošnik zaradi ‚klavzule o minimalni obrestni meri‘, razglašene za nično, neupravičeno plačal, preprečujejo, da bi priznalo vračilo vseh navedenih zneskov, in s tem poslabšajo položaj tožeče stranke, saj navedene omejitve potrošnik ni izpodbijal?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 19 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 6(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotuje uporabi načel nacionalnega sodnega postopka, na podlagi katerih nacionalno sodišče, ki odloča o pritožbi zoper sodbo, s katero je bilo vračilo zneskov, ki jih je potrošnik neupravičeno plačal na podlagi pogoja, ki je bil razglašen za nepoštenega, časovno omejeno, ne more po uradni dolžnosti preizkusiti razloga, ki se nanaša na kršitev te določbe, in naložiti popolnega vračila navedenih zneskov.
- 20 Spomniti je treba, da člen 6(1) Direktive 93/13 določa, da države članice določijo, da nepošteni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, niso zavezujoči za potrošnika.
- 21 Poleg tega Direktiva 93/13, kot je razvidno iz njenega člena 7(1) v povezavi z njeno štiriindvajseto uvodno izjavo, državam članicam nalaga, naj zagotovijo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklene prodajalec ali ponudnik (sodba z dne 26. junija 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, točka 44 in navedena sodna praksa)
- 22 Ob neobstoju ureditve prava Unije so postopkovna pravila za zagotavljanje varstva pravic, ki jih pravnim subjektom daje pravo Unije, po načelu procesne avtonomije držav članic predmet njihovega nacionalnega pravnega reda. Vendar ta pravila ne smejo biti manj ugodna od tistih, ki urejajo podobne položaje v nacionalnem pravu (načelo enakovrednosti), in ne smejo biti

izoblikovana tako, da v praksi onemogočajo ali pretirano otežujejo uresničevanje pravic, ki jih podeljuje pravni red Unije (načelo učinkovitosti) (sodba z dne 26. junija 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, točka 46 in navedena sodna praksa).

- 23 Glede načela enakovrednosti mora nacionalno sodišče, kot je generalni pravobranilec opozoril v točki 44 sklepnih predlogov, ob upoštevanju postopkovnih pravil v zvezi s pravnimi sredstvi v njegovem notranjem pravnem redu, preveriti, ali je to načelo spoštovano ob upoštevanju predmeta, podlage in bistvenih elementov zadevnih pravnih sredstev (glej zlasti sodbo z dne 20. septembra 2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, točka 40).
- 24 V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da je treba člen 6 Direktive 93/13 obravnavati kot določbo, enakovredno nacionalnim pravilom, ki imajo v nacionalnem pravnem redu status določb javnega reda (sodba z dne 17. maja 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, točka 35).
- 25 Iz tega sledi, da kadar ima nacionalno sodišče, ki odloča o pritožbi, v skladu z nacionalnim pravom možnost ali obveznost po uradni dolžnosti presoditi zakonitost pravnega akta glede na nacionalna pravila javnega reda, mora imeti v skladu z načelom enakovrednosti tudi možnost ali obveznost, tudi če vprašanje zakonitosti tega akta glede na ta pravila ni bilo postavljeno na prvi stopnji, po uradni dolžnosti presoditi zakonitost tega akta glede na to določbo Direktive 93/13. Če se torej v takem primeru na podlagi elementov iz spisa, s katerimi razpolaga nacionalno pritožbeno sodišče, zastavi vprašanje morebitne nepoštenosti pogodbenega pogoja, mora to sodišče po uradni dolžnosti presoditi zakonitost tega pogoja glede na merila, določena v tej direktivi (glej v tem smislu sodbo z dne 30. maja 2013, Jörös (C-397/11, EU:C:2013:340, točka 30).
- 26 Stranke, ki so Sodišču predložile pisna stališča v tem postopku, se ne strinjajo glede obstoja sodne prakse Tribunal Constitucional (ustavno sodišče, Španija) ali Tribunal Supremo (vrhovno sodišče), v skladu s katero naj bi uporaba pravil javnega reda po uradni dolžnosti pomenila izjemo od zadevnih načel sodnega postopka. Ker je člen 6 Direktive 93/13 določba, enakovredna nacionalnemu pravilu javnega reda, iz tega sledi, da če se v skladu z nacionalno sodno prakso taka pravila javnega reda štejejo za izjemo od uporabe zadevnih načel sodnega postopka, mora imeti nacionalno sodišče, ki odloča o pritožbi, možnost, da po uradni dolžnosti preizkusi razlog, ki se nanaša na kršitev člena 6(1) Direktive 93/13.
- 27 Predložitveno sodišče mora preveriti obstoj take nacionalne sodne prakse. Če bi bil obstoj te sodne prakse potrjen, predložitveno sodišče v skladu z načelom enakovrednosti ne bi smelo uporabiti navedenih načel sodnega postopka in bi moralo bodisi potrošniku omogočiti, da uveljavlja svoje pravice, ki jih ima na podlagi Direktive 93/13 in pravico do sklicevanja na sodno prakso Sodišča, bodisi to storiti po uradni dolžnosti.
- 28 Glede načela učinkovitosti je iz sodne prakse Sodišča razvidno, da je treba vsak primer, v katerem se postavlja vprašanje, ali neka nacionalna postopkovna določba onemogoča ali preveč otežuje uporabo prava Unije, preizkusiti ob upoštevanju umestitve te določbe v celotnem postopku, poteka tega postopka in njegovih posebnosti, obravnavanih kot celota, po potrebi skupaj z načeli, na katerih temelji nacionalni sodni sistem, kot so načelo varstva pravice do obrambe, načelo pravne varnosti in načelo učinkovitega poteka postopka (sodba z dne 22. aprila 2021, Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, točka 53). V zvezi s tem je Sodišče razsodilo, da zahteve po spoštovanju načela učinkovitosti ni mogoče tako razširiti, da bi v celoti nadomestila popolno pasivnost zadevnega potrošnika (sodba z dne 1. oktobra 2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, točka 62).

- 29 Poleg tega je Sodišče pojasnilo, da obveznost držav članic, da zagotovijo učinkovitost pravic, ki jih imajo pravni subjekti na podlagi prava Unije, med drugim v zvezi s pravicami, ki izhajajo iz Direktive 93/13, vključuje zahtevo po zagotovitvi učinkovitega sodnega varstva, potrjeno v členu 7(1) te direktive in določeno tudi v členu 47 Listine, ki se med drugim uporablja za opredelitev postopkovnih pravil v zvezi s tožbami, ki temeljijo na takih pravicah (glej v tem smislu sodbo z dne 10. junija 2021, BNP Paribas Personal Finance, od C-776/19 do C-782/19, EU:C:2021:470, točka 29 in navedena sodna praksa).
- 30 V zvezi s tem je Sodišče presodilo, da ob neobstoju učinkovitega nadzora nad morebitno nepoštenostjo pogodbenih pogojev v zadevni pogodbi ni mogoče zagotoviti spoštovanja pravic, priznanih z Direktivo 93/13 (sodba z dne 4. junija 2020, Kancelaria Medius, C-495/19, EU:C:2020:431, točka 35 in navedena sodna praksa).
- 31 Iz tega sledi, da nacionalno pravo, na katero se sklicuje člen 6(1) Direktive 93/13, ne sme posegati v bistvo pravice, ki jo imajo potrošniki na podlagi te določbe, in sicer, da jih ne veže pogoj, za katerega se šteje, da ni pošten (sodbi z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 71, in z dne 26. januarja 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, točka 51).
- 32 Ob tem je treba opozoriti na pomembnost načela pravnomočnosti tako v pravnem redu Unije kot v nacionalnih pravnih redih. V zvezi s tem je Sodišče že imelo priložnost pojasniti, da je za zagotavljanje stabilnosti prava in pravnih razmerij ter učinkovitega izvajanja sodne oblasti pomembno, da sodnih odločb, ki so postale pravnomočne po tem, ko so bila izčrpana vsa razpoložljiva pravna sredstva, ali po tem, ko so se iztekli roki zanje, ni več mogoče izpodbijati (glej zlasti sodbi z dne 6. oktobra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, točki 35 in 36, in z dne 26. januarja 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, točka 46).
- 33 Sodišče je poleg tega priznalo, da varstvo potrošnika ni absolutno. Natančneje, menilo je, da pravo Unije nacionalnega sodišča ne zavezuje, da ne uporabi nacionalnih postopkovnih pravil, po katerih odločba postane pravnomočna, čeprav bi se s tako neuporabo lahko odpravila kršitev določbe iz Direktive 93/13, ne glede na njeno naravo (glej v tem smislu sodbi z dne 6. oktobra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, točka 37, in z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 68), če sta v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 22 te sodbe, spoštovani načeli enakovrednosti in učinkovitosti.
- 34 Sodišče je tako v točki 72 sodbe z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi (C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980), ugotovilo, da časovna omejitev pravnih učinkov ugotovitve ničnosti klavzul o minimalni obrestni meri, ki jo je Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) določilo v sodbi z dne 9. maja 2013, privede do tega, da je na splošno vsak potrošnik, ki je pred tem datumom sklenil pogodbo o hipotekarnem posojilu, ki vsebuje tako klavzulo, prikraščen za pravico do polne restitucije zneskov, ki jih je neupravičeno plačal bančni instituciji na podlagi te klavzule v obdobju pred 9. majem 2013.
- 35 Sodišče je zato ugotovilo, da nacionalna sodna praksa, kot izhaja iz sodbe z dne 9. maja 2013, glede časovne omejitve pravnih učinkov, ki na podlagi člena 6(1) Direktive 93/13 izhajajo iz ugotovitve nepoštenosti pogodbenega pogoja, zagotavlja zgolj omejeno varstvo potrošnikom, ki so sklenili pogodbo o hipotekarnem posojilu, ki vsebuje klavzulo o minimalni obrestni meri, pred datumom razglasitve odločbe, s katero je bila sodno ugotovljena ta nepoštenost, tako da se tako varstvo torej izkaže za necelovito in nezadostno ter ne pomeni niti ustreznega niti učinkovitega sredstva za

dosego prenehanja uporabe te vrste klavzul, kar je v nasprotju s tem, kar določa člen 7(1) te direktive (sodba z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 73).

- 36 V teh okoliščinah je Sodišče razsodilo, da je treba člen 6(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni sodni praksi, ki časovno omejuje restitucijske učinke, povezane z ugotovitvijo nepoštenosti pogoja iz pogodbe, ki jo je s potrošnikom sklenil prodajalec oziroma ponudnik, zgolj na zneske, ki so bili neupravičeno preplačani na podlagi takega pogoja po razglasitvi odločbe, s katero je bila sodno ugotovljena ta nepoštenost (sodba z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 75).
- 37 V postopku v glavni stvari ni sporno, da potrošnik ni vložil pritožbe ali nasprotne pritožbe zoper prvostopenjsko sodbo, ki določa časovno omejitev restitucijskih učinkov za zneske, prejete na podlagi nepoštenega pogoja.
- 38 Vendar je treba poudariti, da je v okoliščinah te zadeve dejstvo, da potrošnik ni vložil pravnega sredstva v primernem roku, mogoče pripisati dejstvu, da se je, ko je Sodišče razglasilo sodbo z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi (C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980), rok, v katerem je bilo mogoče vložiti pritožbo ali nasprotno pritožbo na podlagi nacionalnega prava, že iztekel. V takih okoliščinah ni mogoče šteti, da je bil potrošnik popolnoma pasiven v smislu sodne prakse, navedene v točki 28 te sodbe, ker pred pritožbenim sodiščem ni izpodbijal dotlej ustaljene sodne prakse Tribunal Supremo (vrhovno sodišče).
- 39 Iz tega izhaja, da uporaba zadevnih načel nacionalnega sodnega postopka s tem, da potrošniku odvzame postopkovna sredstva, ki mu omogočajo uveljavljanje njegovih pravic na podlagi Direktive 93/13, onemogoča ali čezmerno otežuje varstvo teh pravic, s čimer ogroža načelo učinkovitosti.
- 40 Glede na navedeno je treba na zastavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotuje uporabi načel nacionalnega sodnega postopka, na podlagi katerih nacionalno sodišče, ki odloča o pritožbi zoper sodbo, s katero je bilo vračilo zneskov, ki jih je potrošnik neupravičeno plačal na podlagi pogoja, ki je bil razglašen za nepoštenega, časovno omejeno, ne more po uradni dolžnosti preizkusiti razloga, ki se nanaša na kršitev te določbe, in naložiti popolnega vračila navedenih zneskov, če tega, da zadevni potrošnik ni izpodbijal te časovne omejitve, ni mogoče pripisati njegovi popolni pasivnosti.

Stroški

- 41 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

Člen 6(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da nasprotuje uporabi načel nacionalnega sodnega postopka, na podlagi katerih nacionalno sodišče, ki odloča o pritožbi zoper sodbo, s katero je bilo vračilo zneskov, ki jih je potrošnik neupravičeno plačal na podlagi pogoja, ki

je bil razglašen za nepoštenega, časovno omejeno, ne more po uradni dolžnosti preizkusiti razloga, ki se nanaša na kršitev te določbe, in naložiti popolnega vračila navedenih zneskov, če tega, da zadevni potrošnik ni izpodbijal te časovne omejitve, ni mogoče pripisati njegovi popolni pasivnosti.

Podpisi